

UKRAINA JA ÄÄRIOIKEISTON VAARA

Tilanne Ukrainassa on entisestään kärjistynyt. Osapuolet syyttelevät toisiaan fasismista ja natsismista. Kansanedustaja **Ben Zyskowiec** vertasi taannoisessa Eduskunnan Ukraina-keskustelussa Venäjän presidenttiä Hitleriin ja Staliniin. Viimeaikaiset uutiset ovat kertoneet, että Maidanin aukiolla toimii äärioikeistolainen ryhmä Oikea sektori, joka ilmoittaa, että sillä on tuhansia vapaaehtoisia valmiina lähtemään Itä-Ukrainan kapina-alueille. Oikeaa sektoria pidetään Moskovassa fasistisena järjestönä.

Toimittaja **Heikki Aittokoski** tarkastelee kirjoitussarjassaan ”Lyhyen vuosisadan pitkä perintö” (Helsingin Sanomat 10.5.-14) **ensimmäisen maailmansodan** yhteyttä nykyaikaan. Hänen keskeinen johtopäätöksensä on, että Ukrainan ja Sarajevon tapahtumissa on paljon samaa. Aittokoski viittaa wieniläiseen kirjailijaan **Stefan Zweigiin** (1881-1942), joka muistelmateoksessaan ihmetteli kuinka vuotta 1914 edeltäneet 40 rauhan vuotta olivat tuudittaneet maailman ”ihmeelliseen huolettomuuteen” sodan syttymisen suhteen. Sitten tulivat Sarajevon laukaukset.

Yhteys toiseen maailmansotaan

Ensimmäisen maailmansodan ohella on tärkeää tarkkailla myös **toisen maailmansodan** ja siihen johtaneiden tapahtumien yhtäläisyyksiä nykyhetkeen. Ydinkysymys on: ovatko natsismin ja fasismien kauheudet häipyneet kansakuntien kollektiivisesta muistista sodan jälkeisten 70 ”rauhan vuoden” aikana. Onko ihmisten mielissä saanut vallan sellainen ajatus, että fasismi ja natsismi olisi lyöty lopullisesti ja ehdottomasti toisessa maailmansodassa ja sen jälkiselvittelyssä?

On syytä luoda silmäys Ukrainan nykytilanteeseen. Kiovan uusi hallitus käynnisti 24.4. ”terrorismin vastaisen” taistelun Itä-Ukrainan venäjämielisiä ”separatistiryhmiä” vastaan. Tuo toiminta on ajoittain saanut ilmenemismuotoja, jotka tuovat mieleen tilanteen Saksassa siinä vaiheessa kun Hitleristä oli tullut hallituksen päämies (valtakunnankansleri) tammikuun lopussa 1933 ja poliittisia vastustajia kohtaan alettiin harjoittaa suoraa terroria.

Carl Grimbergin Kansojen historia-teoksen (suom.1984) 21.osassa (s. 279) tuolloista tilannetta Saksassa kuvataan seuraavasti: ”Syntyi verisiä tappeluja ja katumellakoita, jotka maksoivat monia ihmishenkkiä, ja valtava propagandakoneisto houkutteli, uhkasi ja pelotti. Saksan tilannetta voitiin pitää miltei sisällissotana, kaikenlainen laittomuus rehoitti, ja tilanne kävi vielä hirvittävämmäksi sen palon jälkeen, joka hävitti valtiopäivärakennuksen helmikuun 27. päivän iltana vuonna 1933, vajaa viikko ennen vaaleja.”

Saksan tuolloista tapahtumakulkua ei voida rinnastaa Ukrainan nykytapahtumiin, mutta vastaavien ilmenemismuotojen läsnäoloa ei voi kiistää. Myös Ukrainassa tilanne kävi entistä hirvittävämmäksi sen palon jälkeen, joka hävitti ammattiliittojen rakennuksen Odessassa vain vajaa kuukausi ennen

(kaavailtuja) presidentinvaaleja (jotka on määrä pitää 25.5.) Odessan tuhopoltossa sai surmansa yli 40 ihmistä, valtaosa heistä oli venäjämielisiä.

Sananen demokratiasta ja vaaleista

Länsimaisessa ajattelussa vaaleja pidetään yhtenä korkeimpana demokratian muotona. Mutta mitä demokratia on? **Leninin** määritelmän mukaan se on enemmistön vallan vähemmistöön tunnustava valtio. Arkipäiväisemmin ja yksinkertaisemmin demokratia on lyhyesti sanoen sitä, että päätöksiä tehtäessä enemmistön kanta ratkaisee.

Enemmistöpäätös voidaan kuitenkin saavuttaa myös hyvin kyseenalaisin keinoin. Palataan hetkeksi valtiopäivätalon palon jälkeiseen tilanteeseen Saksassa vuonna 1933. Natsit sälyttivät tuhopolton kommunistien syyksi. Palon jälkeen maaliskuun 5. päivänä suoritetuissa valtiopäivävaaleissa natsit saavuttivat suurvoiton yli 17 miljoonaa ääntä eli 44 prosenttia äänistä. Kommunistinen puolue julistettiin ”paloon syyllisenä” laittomaksi ja sen äänet mitätöitiin, minkä jälkeen natsilla oli yksinään enemmistö valtiopäivillä. Hitler oli saavuttanut diktaattorin vallan tavallaan demokratian kautta eli ”laillista” tietä valtiollisten vaalien kautta.

Jäljet pelottavat

Saksan 1930-luvun tilanteesta on ajallisesti pitkä matka vuoden 2014 Ukrainaan. Mutta jossakin määrin jäljet pelottavat. Ukrainan kommunistinen puolue on joutunut maassa voimakkaan painostuksen kohteeksi. Sen toimipisteitä on sabotoitu ja puolueen puheenjohtajan asunto on poltettu.

On kiistämätöntä, että Itä-Ukrainan venäläismielinen väestö on alistetussa ja uhanalaisessa vähemmistöasemassa äärioikeiston aggressiivisuuden seurauksena. Venäjä on vastustanut toukokuun lopulle suunniteltuja presidentinvaaleja peläten, että vaalit merkitsivät Kiovan nykyjohdon tunnustamista (presidentti **Putin** on tosin viime aikoina lieventänyt asennettaan ko. vaaleihin).

Pelko vaalien käyttämisestä hallitsemisen välineenä on aiheellinen, sillä Itä-Ukrainassa venäjämielisillä hallintoalueilla asuu vain 7 miljoonaa ihmistä, mikä on pieni vähemmistö 47-miljoonaisesta kansasta. Pelätään, että vaalien kautta tuleva presidentti ja hänen mukanaan Kiovan länsimielinen hallitus saisi ”laillisen” yliotteen venäjämielisestä osasta Ukrainaa.

Eurooppa-päivänä

Toukokuun 9. päivänä vietettiin Eurooppa-päivää eli ”Euroopan rauhan ja yhtenäisyyden päivää”. Kansalaisia kehoitettiin pohtimaan, mitä Eurooppa itse kullekin henkilökohtaisesti merkitsee. Tuona samana päivänä Ukrainan sisäministeri **Arsen Avakov** ilmoitti, että maan kaakkoisosassa sijaitsevassa Mariupolin kaupungissa tapahtuneessa yhteenotossa oli kuollut ”noin” 20 ”separatistia” ja yksi poliisi. Seuraavan päivän uutiset kertoivat, että kuolleita saattaa olla jopa sata. Tiedot tapahtuneesta olivat ristiriitaisia. Naamioitunut aseellinen joukko oli hyökännyt ”kapinallisten” kimppuun ja alkanut ampua. TV:n kuvaruutu näytti itkeviä ja surevia ihmisiä, joista eräs sanoi: ”Me emme ole ukrainalaisia vastaan vaan fasisteja vastaan”.

Taustalla imperialismi

Ukrainan kriisin nykyvaiheen osalta on erittäin tärkeä se Leninin havainto, että ”imperialismille on oleellista muutamien suurvaltojen kilpataistelu **hegemoniasta**, ts. pyrkimys maiden valtaukseen **ei siinä määrin suorastaan itseään varten kuin vastustajan heikentämiseksi** ja sen hegemonian järkyttämiseksi” (Lenin. Imperialismi, kapitalismin korkein vaihe, Suom. 1970, s.110, vahvennus SR).

Imperialismi kasvaa talouden pohjalta , ennen muuta pisimmälle kehittyneen kapitalistisen talouden pohjalta. Kuten edellä lainattu Leninin toteamus osoittaa, vallan tavoittelusta ja toisen osapuolen kukistamisesta tulee määrätysvä vaiheessa jopa itsetarkoitus.

Taistelu hegemoniasta (ylivallasta) saa ”silmittömän” luonteen, jossa ei enää (ei ainakaan ensisijaisesti) välitetä taloudellisesta pohjasta eikä taloudellisista näkökohdista. Tästä on esimerkkinä nykytilanne, jossa Euroopan Unioni pakottaa jäsenvaltionsa yhä uusiin talouspakotteisiin Venäjää vastaan, vaikka esim. Suomen talous on jo muutenkin ajautumassa syöksykierteeseen. Suomen talous halutaan siis uhrata ”pakotteille”, joiden viimeksi mainittujen perimmäinen tarkoitus on toimia välineenä suurvaltojen etupiiritaistelussa (imperialismissa).

Imperialismin äärimmäinen poliittinen ilmenemismuoto on juuri fasismi. Imperialismi eli suurvaltojen hegemonistinen etupiirikamppailu luo edellytyksiä fasismille. Fasismille on ominaista, että se asteittain irtoaa kaikesta demokraattiseen menettelyyn vivahtavastakin kontrollista. Tässä mielessä tuntuu pelottavalta Maidanilla toimiva ”Oikea sektori”, joka arvostelee Kiovan nykyhallitusta liian ”lepuista” otteista Itä-Ukrainan ”separatistiryhmiin” uhaten itse lähteä operoimaan kyseiselle alueelle.

EU-kritiikkiä

On järkyttävää, että samaan aikaan (toukokuun 9. päivänä) kun vietetään Eurooppa-päivää eli ”Euroopan rauhan ja yhtenäisyyden päivää”, naamioituneet aseistautuneet miehet tarkka-ampujineen hyökkäävät väkijoukon kimppuun EU:n naapurivaltiossa. Ja vain runsasta viikkoa aikaisemmin ammattiliittojen omistama rakennus on tuhopoltettu Odessassa.

Eikö Euroopan Unionin (joka luonnehtii itseään ”rauhan järjestöksi”) tulisi tuomita tällaiset teot barbaarisina ja vaatia niiden nopeaa ja perinpohjaista tutkimista. Eivätkö tällaiset teot ole vainotoimenpiteitä määrättyä (tässä tapauksessa lähinnä venäjämielistä) kansanosaa vastaan ja samalla rikoksia ihmisyyttä vastaan, siis ihmisoikeusrikoksia.

Ei ole vaarallisempaa kehityssuuntaa kuin se, että Euroopan Unioni passivisuudellaan tai väärään suuntaan osoitetulla aktiivisuudellaan sallii tai edesauttaa äärioikeiston vahvistumista raja-alueellaan ja samalla myös Euroopan rajojen sisällä. Vedenjakajakysymys on: haluaako EU toimia todella puolueettomana rauhanvälittäjänä kriisitilanteissa vai toimiiko se enemmän suurvaltapolitiittisen etupiiritaistelun käsikassarana.

Miksi Venäjä tuomitaan yksipuolisesti ?

Helsingin yliopiston Aleksanteri-instituutin johtaja **Markku Kivinen** toteaa, että Ukrainan kriisiä tulisi tarkastella nykyistä laajemmasta perspektiivistä eli ”vähintäänkin Neuvostoliiton hajoamisprosessista” lähtien. Kivinen huomauttaa, että venäläiset kokevat tullessa petetyiksi Naton laajenemisen yhteydessä. Presidentti **George Bush** vanhempi oli antanut **Mihail Gorbatshoville** lupauksen siitä, että jos venäläiset vetäytyisivät Varsovan liiton alueelta rauhanomaisesti, ei Yhdysvallat käyttäisi tilannetta hyväkseen eikä Nato lähtisi laajenemaan itään. Varsovan liitto purettiin, mutta Nato ei perääntynyt (Kivisen näkemyksestä Tiedonantajassa 9.5.-14). Tällä hetkellä Naton tunkeutuminen sotaharjoitusten ja asevarustelun muodossa Baltiaan ja muualle Venäjän länsirajoille ei voi olla synnyttämättä levottomuutta venäläisissä.

Äärinationalismia

Eräs fasismin olemuksen keskeinen piirre on äärinationalismi. Hitlerin opissa nationalismi huipentui rotuopiksi, jonka mukaan ”germaanit” olivat ”herrakansaa” kun taas sellaiset kansanryhmät kuin juutalaiset ja slaavit olivat ”ali-ihmisiä”. Hitler näki historiallisena tehtävänä nimenomaisesti taistelun slaaveja vastaan. Hyökkäyksen pääkärki (”operaatio Barbarossa”) suunnattiin Neuvostoliittoa vastaan. Samalla se suunnattiin kaikkia marxilaisia voimia ja pohjimmiltaan koko työväenluokkaa vastaan. Kommunistit ja kommunistiset puolueet ovat historiallisesti olleet fasististen hyökkäysten keskeinen kohde.

Kun tarkastellaan tämän hetken venäjänkielisen ja venäläismielisen väestön asemaa Itä-Ukrainassa, ei voi välttyä ajatukselta, että tuohon väestönosaan suhtaudutaan laajalti eräänlaisina toisen luokan kansalaisina. Suorastaan fasismiin viittaavia ovat aseellisten joukkojen hyökkäykset tuon

kansanosan asuttamille alueille. Kiovan väliaikainen hallitus on suorittanut armeijan voimin ”terrorismin vastaisia iskuja” venäläisväestön alueille. Iskut ja vastaiskut ovat yleistymässä vaarallisella tavalla. Viimeisimmän tiedon (13.5.) mukaan seitsemän Ukrainan armeijan sotilasta on saanut surmansa kapinallisten väijytyksessä Itä-Ukrainassa. Sisällissodankaan mahdollisuutta ei voida sulkea pois.

Kansanäänestys

Donetskin ja Luhanskin alueilla suoritettiin sunnuntaina 11.5. kansanäänestys alueen itsemääräämisoikeudesta. Äänestyksen järjestäjien mukaan 89 prosenttia äänestäjistä kannatti itsenäistymistä. Ukraina ja länsi ovat tuominneet äänestyksen. Herää kysymys, mitä Kiovan hallitus ja Länsi sitten tarjoavat vaihtoehtona tilanteelle, jossa venäjänkielinen väestö yrittää hakea turvaa mm. aseellisilta hyökkäyksiltä.

Eräänä ”vastauksena” EU:n ulkoministerit määräisivät äänestyksen jälkeisenä päivänä lisäpakotteita ”Ukrainan kriisiä lietsoneille ukrainalaisille ja venäläisille”. Asia lienee niin, että mitä enemmän EU julistaa yksipuolisesti Venäjän syylliseksi Ukrainan nykytilanteeseen ja mitä enemmän se määrää maalle pakotteita sitä enemmän kasvaa myös viha venäjänkielistä ja –mielistä väestönsä kohtaan Ukrainan rajojen sisällä. EU ampuu näin itseään jalkaan jos ajatellaan sen aikomusta toimia vakavissaan rauhan välittäjänä kriisissä.

Euroopan vasemmisto tuomitsee väkivallan

Eurooppalaisten vasemmistopuolueiden yhteistyöelin European Left (EL) on tuominnut äärioikeiston väkivaltaisen toiminnan Ukrainassa. Suomen Kommunistinen puolue kuuluu EL:ään. Ongelmaksi koetaan erityisesti Ukrainan nykyhallinnon äärioikeistolaisuus. Myös Helsingin Sanomat, samalla kun se kiisti, että Ukrainan hallitus olisi fasistinen joutui samassa kirjoituksessaan myöntämään, että kyseisessä hallituksessa ”todella on kolme ministeriä, jotka edustavat äärioikeistoa” (HS, Pääkirjoitus 6.5.-14).

Tällä hetkellä näyttää siltä, että tilanne ei ole Kiovan väliaikaishallituksen käsissä. Väkivallan ja armeijan joukkojen käyttö Itä-Ukrainassa on myrkyä rauhanprosessille. Neuvottelujen ja dialogin tie on ainoa mahdollisuus. Rauhantahtoisten voimien keskeisen tärkeä tehtävä on fasististen voimien nousun torjuminen Ukrainassa.

- See more at: <http://skpjyvaskyla.yhdistysavain.fi/ruotsalaisen-havaintoja/#sthash.zyL6FRg2.dpuf>